

สุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

โชคชัย มานะธนะ*

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาด้านสุขภาพของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ๘ แห่งในอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมาในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๐ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงาน ๒,๒๒๗ คน โดยใช้แบบสอบถามและการตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยง ได้ข้อมูลดังนี้: ข้อมูลจากคนงานร้อยละ ๕๑.๕ โรงงานดังกล่าวมีการผลิตเสื้อผ้า ชุดชั้นในสตรี และการผลิตชิ้นส่วนรองเท้า, คนงานร้อยละ ๑๔ เป็นหญิง. ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี ส่วนใหญ่สมรส จบระดับประถมศึกษา ทำหน้าที่เย็บจักร ถึงร้อยละ ๖๘.๕ นั่งทำงานร้อยละ ๙๗.๑ มีปัญหาสุขภาพ ได้แก่ โรคติดเชื้อทางหายใจ โรคกระเพาะอาหาร โรคปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ โรคในช่องปาก และอาการปวดศีรษะตามลำดับ. การเกิดอุบัติเหตุในเวลายังทำงาน พบว่าส่วนใหญ่ถูกเข็มตำมือ. ข้อมูลจากการตรวจสุขภาพประจำปี พบความผิดปกติของปอด ๒ ราย, สายตาผิดปกติร้อยละ ๒๑.๖, แต่ไม่พบคนงานมีความผิดปกติของการได้ยิน. ผลการคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงพบว่า คนงานมีบิดามารดาป่วยเป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ร้อยละ ๒๐.๘ มีพี่น้องป่วยเป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงร้อยละ ๖.๘ แต่จากการตรวจคัดกรอง พบคนงานป่วยเป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงอยู่เดิมร้อยละ ๑.๘ และคัดกรองเพิ่มเติมพบอีกร้อยละ ๐.๕ รวมเป็นร้อยละ ๒.๓. คนงานที่เป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงส่วนใหญ่ได้รับการรักษาและปฏิบัติตามแพทย์แนะนำ คนงานมีพฤติกรรมสูบบุหรี่ร้อยละ ๑๐.๖ ดื่มสุราร้อยละ ๒๑.๘, คนงานที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอเพียงร้อยละ ๑๒.๔. ในด้านพฤติกรรมบริโภค พบว่าคนงานส่วนใหญ่บริโภคอาหารรสหวาน เค็ม มัน พฤติกรรมการขับขี้นกขี้รด/รดจักรยานยนต์พบว่า มีการสวมหมวกนิรภัยและคาดเข็มขัดนิรภัยเพียงร้อยละ ๙๕.๖ ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ในคนงานบางคน คนงานมีมาตราส่วนเอว/สะโพกเกินปกติร้อยละ ๒๖.๕๔ อีกทั้ง มีค่าดัชนีมวลกายเกินเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๔๑.๗ จึงสมควรที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีแนวทางชัดเจนในการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพรวมทั้งการศึกษาปัญหาในเชิงลึกของแต่ละโรงงาน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหามาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของแต่ละโรงงานต่อไป.

คำสำคัญ: โรงงานอุตสาหกรรม, สถานะสุขภาพ, การวิจัยเชิงพรรณนา

*โรงพยาบาลจักราช จังหวัดนครราชสีมา

Abstract Health Status of Factory Workers in Chakkrarat District, Nakhon Ratchasima Province**Chokchai Manatura*****Chakkarat Hospital, Chakkarat District, Nakhon Ratchasima Province*

This research was aimed at studying the health status and risk behavior of workers in factories in Chakkarat district, Nakhon Ratchasima Province in the period March-May 2007. The methodology involved data a collection form; secondary data, questionnaire and risk-screening data. The results showed that there were 8 factories with 2,274 workers; data were collected on 2,227 of them, or 97.9 percent of the total. These factories produce clothing, underwear and shoes. Most of the workers were women (74 percent), aged between 25 and 29 years; most were married and had a primary level education. Seamstress accounted for 68.5 percent of the total. Those who sat working totaled 77.3 percent. The top-five out-patient cases were respiratory tract infection, dyspepsia, myalgia, headache and oral disease, in that order. With regard to accidents in workplace, it was found that the most were needle accidents. Annual health examination data found that only two patients had lung problems; eyes problems accounted for 21.6 percent of the total. The patients with presbyopia problems comprised 8.0 percent of the total, but there were no hearing problems. The result of risk screening found that 20.8 percent of the workers' parents had diabetes and high blood pressure; 6.8 percent of their brothers and sisters has these health conditions, while only 1.8 percent of the workers themselves did so, and additional new cases accounted for 0.9 percent, a total of 2.7 percent. The workers who had diabetes and hypertension were following doctors' supervision. As for the behavior of workers, 10.6 percent smoked, 21.8 percent drank alcohol; 12.4 percent of the workers usually exercised. With regard to eating behavior, it was found that most of the workers consumed sweet, more salty and fatty food. As for driving/riding behavior, it was found that most workers wore helmets and safety belts (75.6%). Unsafe sexual behavior was practiced by some workers. The shape of body (waist/hip) exceeded the standard for 26.54 percent of the subjects. The body mass index (BMI) exceeded the standard in 43.7 percent of the workers. Health care for all the workers should be the responsibility of the related organization; health promotion activities including solving problems, should be carried out by each factory with appropriate conditions.

Key words: Factory workers, health status, descriptive research

ภูมิหลังและเหตุผล

ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศมุ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม จึงมีการอพยพแรงงานจากภาคเกษตรกรรม เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมจำนวนมาก. การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่ามีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ๔.๖ ล้านคน จากแรงงานในประเทศทั้งสิ้น ๓๓.๘ ล้านคน^(๑). จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หากคนงานเข้ามาอยู่ในโรงงานโดยไม่ได้รับรู้วิธีการป้องกันตนเองที่ถูกต้อง ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ. การ

ศึกษาสภาวะสุขภาพคนงานของโรงงาน ๕ แห่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คนงานใช้วิธีะบางส่วนทำงานมากหรือนานกว่าวิธีะส่วนอื่น รวมทั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ตลอดทั้งผลัด^(๒). ผลการศึกษาสภาวะสุขภาพคนงานโรงงานผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวและลูกชิ้นในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา พบว่าร้อยละ ๔๐ ไม่เคยตรวจสุขภาพก่อนเข้าทำงาน, ร้อยละ ๒๑.๕ ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายขณะทำงาน^(๓). การเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพ พบว่า ปัญหาจากอันตรายทางกาย มีผลต่อสุขภาพ เช่น การไต่ยีน

เสียงดังมาก ๆ ทำให้ประสาทหูเสื่อม, แสงสว่างน้อยหรือมากเกินไปมีผลต่อสายตา, แรงสั่นสะเทือนทำให้เกิดโรคหลอดเลือดที่ปลายนิ้ว, กัมมันตรังสีจะทำลายเซลล์เนื้อเยื่อ หรือทำให้เกิดโรคมะเร็ง, และท่าทางการเดิน นั่ง ยืน หรือทำงาน อยู่ในสภาวะที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดอาการปวดหลังหรือกล้ามเนื้อ^(๔). การศึกษาอุบัติเหตุของพนักงานไทย พบว่าอัตราการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมสูงถึง ๒๙.๒ รายต่อพันประชากร ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาอัตราการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมเพียง ๕ รายต่อพันประชากร^(๕).

จังหวัดนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ พบการเจ็บป่วยจากการทำงานของพนักงานซ่อมพื้นปูนห้องเย็นในโรงงานไก่สดแช่แข็งเป็นลม ๑๕ ราย เนื่องจากสภาพห้องเย็นเป็นห้องอับอากาศ; พ.ศ. ๒๕๔๓ พนักงานในโรงงานไก่สดแช่แข็ง มีอาการไอ แสบตา แสบจมูก น้ำมูกไหล ๓๘ ราย เนื่องจากสัมผัสสารคลอรีนที่มีความเข้มข้นเกินมาตรฐาน; เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ แก๊สแอมโมเนียรั่วที่โรงงานไก่สดแช่แข็ง มีคนงานได้รับผลกระทบ ๑๖๗ ราย^(๖). Gordon Parker ได้กล่าวถึงการบาดเจ็บจากการทำงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงในรอบ ๒๐ ปี แต่การเรียนรู้ด้านเวชกรรม, สาเหตุ, วิทยาการระบาด และการป้องกันในเรื่องดังกล่าวยังมีน้อย^(๗). กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของโรงงาน เช่น มอก. ๑๘๐๐๐ การปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายโดยเคร่งครัด, การจัดการสิ่งแวดล้อม, การประเมินความเสี่ยง, มาตรการความปลอดภัย, มาตรการป้องกันและระงับอุบัติเหตุ, รวมทั้งการส่งเสริมดูแลสุขภาพของพนักงาน เช่น กิจกรรมเพื่อสุขภาพ, การตรวจสุขภาพประจำปี, การป้องกันยาเสพติดและอบายมุข^(๘).

โดยที่คนงานที่ปฏิบัติงานในโรงงานเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวประมาณร้อยละ ๒๐ ของครอบครัว ถ้าหากคนงานสุขภาพไม่ดี ทำให้หยุดงานบ่อย หรือถูกให้ออกจากงานย่อมกระทบต่อความเป็นอยู่ของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้รับอุบัติเหตุถึงขั้นพิการหรือเสียชีวิต ย่อมจะกลายเป็นภาระของครอบครัวและสังคมอย่างมาก. ดังนั้นการศึกษาสภาวะสุขภาพของพนักงาน และพฤติกรรมที่เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพ จะช่วยให้ทราบปัญหาสุขภาพที่แท้จริงของพนักงาน

รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว, ซึ่งจะเกิดผลดีต่อสุขภาพของคนงาน, ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล และลดปัญหาที่จะกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ.

ระเบียบวิธีศึกษา

ทำการศึกษาในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๐ ใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนาจากข้อมูลการตรวจประเมินสุขภาพประจำปีของคนงาน และข้อมูลเพิ่มเติมจากประชากร.

ประชากรศึกษา ได้แก่คนงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ๘ แห่งในอำเภอจักราช จำนวน ๒,๒๗๔ คน

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

-แบบบันทึกการตรวจคัดกรองความเสี่ยงแบบของคณะกรรมการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพผู้ประกันตน^(๙).

-แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะคำถามปลายเปิดและปลายปิด ผ่านการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ๓ คน และทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มคนงาน ๔๐ คน ของโรงงานแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมาที่มีลักษณะงานใกล้เคียงกัน แล้วปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม มีค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘ ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษาลักษณะงานที่ทำ ท่วงท่าการทำงาน.

-เครื่องมือประเมินสุขภาพของคนงาน ได้แก่ แบบฟอร์มซักประวัติ, การตรวจร่างกาย, เครื่องเจาะเลือดวิเคราะห์ระดับน้ำตาล, เครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง, สายวัดรอบเอว และตารางคำนวณดัชนีมวลกาย.

การเก็บข้อมูล

-เก็บข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของโรงงาน, การเจ็บป่วยของคนงานจากโรงพยาบาลจักราช, ผลการตรวจสุขภาพคนงานประจำปีของโรงงาน เป็นต้น.

-เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามประชากร แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ จำแนก เพศ อายุ

สถานภาพสมรส การศึกษา ลักษณะงานที่ทำ ท่วงท่าการทำงาน.

-สัมภาษณ์คนงาน ๒,๒๗๔ คน ตามแบบบันทึกการตรวจคัดกรองความเสี่ยง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ จำแนกเป็นปัจจัยเสี่ยงโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง, ประวัติการเจ็บป่วยและการรักษาโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง, และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ.

-ตรวจร่างกายคนงาน เพื่อประเมินความเสี่ยงโรคเบาหวาน, โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจและหลอดเลือด โดยทำการวัดรอบเอว รอบสะโพก, ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง, คำนวณดัชนีมวลกาย, การเจาะเลือดวิเคราะห์ระดับน้ำตาลเป็นต้น.

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ใช้ตัวชี้วัดประกอบ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน.

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

จำนวนคนงาน ในแผนกงานต่าง ๆ ของโรงงาน ๘ แห่ง แสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๒ แสดง **เพศ และกลุ่มอายุของคนงาน**. คนงานร้อยละ ๗๔ เป็นหญิง และร้อยละ ๒๖ เป็นชาย; ร้อยละ ๒๓.๓ อายุ ๒๕-๒๙ ปีและลดหลั่นลงไปตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย ๒๙.๘ ปีและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๗.๑.

สถานภาพสมรส ร้อยละ ๖๔.๑ สมรสแล้ว, ร้อยละ ๒๙.๓ โสด, และร้อยละ ๖.๖ ม่าย หย่า แยก.

ระดับการศึกษา ร้อยละ ๔๓ มีระดับการศึกษาถึงขั้นประถม, ร้อยละ ๒๗.๘ ระดับมัธยมต้น, ร้อยละ ๒๓.๔

ตารางที่ ๑ จำนวนคนงานจำแนกรายโรงงานและประเภทการผลิต

โรงงาน	ประเภทการผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ก	เครื่องแต่งกายชั้นในสตรี	๘๖๖	๓๘.๖
ข	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	๔๕๐	๑๙.๘
ค	ชิ้นส่วนรองเท้า	๖๒๘	๒๗.๖
จ	ชิ้นส่วนรองเท้า	๑๓๔	๕.๘
ฉ	ชิ้นส่วนรองเท้า	๖๓	๒.๖
ช	ชิ้นส่วนรองเท้า	๓๓	๑.๕
ซ	ปักเครื่องหมายสินค้า	๖๐	๒.๖
ฅ	ปักเครื่องหมายสินค้า	๑๙	๐.๘
รวม		๒,๒๗๔	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒ กลุ่มอายุและเพศของคนงาน

กลุ่มอายุ (ปี)	ชาย		หญิง		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
๑๕ - ๑๙	๓๖	๒๘	๕๓	๖๒	๑๒๙	๕.๘
๒๐ - ๒๔	๑๒๙	๒๙	๓๑๓	๗๑	๔๔๒	๑๙.๘
๒๕ - ๒๙	๑๙๐	๓๓	๓๘๐	๖๗	๕๗๐	๒๕.๖
๓๐ - ๓๔	๑๑๖	๒๓	๔๐๓	๖๘	๕๒๐	๒๓.๓
๓๕ - ๓๙	๖๑	๒๒	๒๕๒	๖๘	๓๑๓	๑๓.๕
๔๐ - ๔๔	๒๕	๑๓	๑๖๒	๘๖	๑๘๗	๘.๒
๔๕ - ๔๙	๘	๖	๔๑	๘๔	๕๕	๒.๔
๕๐ - ๕๔	๐	๐	๖	๑๐๐	๖	๐.๒
รวม	๕๖๖	๒๖	๑,๖๕๑	๗๔	๒,๒๒๗	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๓ ลักษณะงานจำแนกตามประเภทการผลิต

ลักษณะงาน	ประเภทการผลิต (คน)			รวม	ร้อยละ
	เสื้อผ้า, ชุดชั้นในสตรี	ชิ้นส่วนรองเท้า	เครื่องหมายสินค้า		
เย็บจักร	๕๗๑	๕๕๔	๐	๑,๑๒๕	๖๘.๕
ตัดผ้า, ฟูผ้า, วาดแบบ	๖๔	๑๖๕	๒	๒๓๑	๑๐.๔
ตรวจสอบคุณภาพ	๕๕	๒๖	๕	๘๖	๔.๐
ขนย้าย, จัดเก็บ	๕๖	๒๕	๑	๘๒	๓.๕
บรรจุหีบห่อ	๗๒	๐	๐	๗๒	๓.๒
ฉีดกาว, ทากาว	๐	๖๔	๐	๖๔	๒.๕
งานปัก	๐	๐	๖๔	๖๔	๒.๕
งานสำนักงาน	๓๓	๖	๒	๔๑	๑.๘
ช่างซ่อม	๒๖	๘	๐	๓๔	๑.๕
อื่น ๆ (แม่บ้าน, พ่อครัว)	๑๕	๐	๑	๑๖	๐.๕
รวม	๑,๒๕๖	๘๕๒	๗๕	๒,๑๘๓	๑๐๐.๐

มัธยมปลาย, ร้อยละ ๓.๗ ต่ำกว่าปริญญาตรี, และร้อยละ ๒ ปริญญาตรีขึ้นไป.

ลักษณะงาน รายละเอียดแสดงในตารางที่ ๓.

ช่วงทำการทำงาน ร้อยละ ๗๗.๓ หนึ่งทำงาน, ร้อยละ ๒๐.๕ ยืนทำงาน และร้อยละ ๒.๒ เดินทำงาน.

สภาวะสุขภาพ

การเจ็บป่วยทั่วไป ของคนงาน ๕ อันดับแรกแสดงในตารางที่ ๔.

อุบัติเหตุขณะทำงาน จากเวชระเบียนแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลจักราช ช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๔๘ - กันยายน ๒๕๔๙ มีอุบัติเหตุรวม ๒๙ ครั้งในโรงงาน ๕ แห่งจากโรงงาน ๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕; เกิดที่โรงงาน ค ๑๔ ครั้ง (ร้อยละ ๒๒.๓ ของคนงาน), โรงงาน ข ๕ ครั้ง (ร้อยละ ๑๑.๑ ของคนงาน), โรงงาน ง ๒ ครั้ง (ร้อยละ ๑๔.๙ ของคนงาน) และที่บริษัท ซ ๒ ครั้ง (ร้อยละ ๓๓.๓ ของคนงาน). อุบัติเหตุเข็มตำมือ ๑๕ ครั้ง, เครื่องจักรทับนิ้วมือ ๘ ครั้ง, มีดบาดมือ ๓ ครั้ง, บาดเจ็บที่เท้า ๒ ครั้ง และที่ปลายนิ้ว ๑ ครั้ง.

ตารางที่ ๔ จำนวนการเจ็บป่วย ๕ อันดับแรก

โรค	จำนวนครั้ง	อัตรา/๑๐๐๐๐
โรคติดเชื้อทางหายใจส่วนบน	๒,๖๗๓	๑๑๗,๕๕๖.๒
โรคกระเพาะ	๑,๐๖๖	๔๖,๘๗๗.๗
ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	๑,๐๕๕	๔๖,๓๕๔.๐
ปัญหาทันตสุขภาพ	๕๐๓	๒๒,๑๑๕.๖
ปวดศีรษะจากความเครียด	๓๐๑	๑๓,๒๓๖.๖

ที่มา : รายงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลจักราช(มกราคม ๒๕๔๘ - ธันวาคม ๒๕๔๘)

ผลการตรวจสุขภาพประจำปี ปอดมีความผิดปกติ ๒ ราย (ร้อยละ ๐.๒), ผลตรวจเลือดและการตรวจวัดการได้ยินไม่พบผิดปกติ, และร้อยละ ๗๘.๔ มีสายตาปกติ^(๑๐). ตารางที่ ๕ แสดงรายการความผิดปกติทางสายตา.

ปัจจัยเสี่ยงโรค (ตารางที่ ๖)

- เสี่ยงโรคเหตุพันธุกรรม มีญาติสายตรงเป็นโรคเบา-

ตารางที่ ๕ การตรวจสายตาคนงาน ๘๓๘ คน อายุ ๑๕ - ๕๔ ปี

ผลการตรวจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปกติ	๖๕๓	๗๗.๘
สายตาดำเอียง	๔	๐.๕
สายตายาว (มีอายุ)	๖๓	๗.๕
สายตาดำเอียงและยาว (มีอายุ)	๓	๐.๔
สายตาสั้น	๕๕	๖.๖
สายตาสั้นและเอียง	๒๘	๓.๓
สายตาสั้นและยาว (มีอายุ)	๖	๐.๗
สายตาสั้นและเอียงและยาว (มีอายุ)	๓	๐.๓
สายตาเริ่มสั้น	๓	๐.๓
มีอาการทางตา เช่น ต้อลมและต้อเนื้อ	๒๖	๓.๑

ที่มา : รายงานผลการตรวจสุขภาพประจำปี ๒๕๔๕ บริษัท ก

หวานหรือโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ ๒๗.๖.

-สูบบุหรี่และดื่มสุรา สูบบุหรี่ร้อยละ ๑๐ และดื่มสุราร้อยละ ๒๑.๘

-การออกกำลังกาย ออกกำลังกายสม่ำเสมอร้อยละ ๑๒.๔, นอกนั้นออกกำลังกายเล็กน้อยและนานๆ ครั้ง.

-การบริโภคอาหาร กินอาหารรสหวาน ร้อยละ ๑๙.๘, รสเค็มร้อยละ ๑๘.๑, รสมันร้อยละ ๕.๕, ชอบรสอาหาร ๒ อย่างขึ้นไป ร้อยละ ๒๓.๕, ไม่ชอบทุกรสร้อยละ ๓๑.๗.

-การขับขี้นทรีย์/รถจักรยานยนต์ ร้อยละ ๗๕.๖ ขับขี่คาดเข็มขัดนิรภัย/ใส่หมวกกันกระแทก, ร้อยละ ๑๔ คาดเข็มขัดนิรภัย/ใส่หมวกกันกระแทกบางครั้ง, ร้อยละ ๓.๓ คาดเข็มขัด/ใส่หมวกกันกระแทกน้อยมาก, และร้อยละ ๗.๑ ไม่ขับขี่/ไม่โดยสารรถจักรยานยนต์.

-การมีเพศสัมพันธ์ ดูรายละเอียดในตารางที่ ๖.

-ดัชนีมวลกายเกินมาตรฐาน พบร้อยละ ๔๓.๗.

-ความยาวรอบเอว เกินมาตรฐานร้อยละ ๒๔.๗ (หญิง ร้อยละ ๓๒.๒, ชายร้อยละ ๗.๔)

-อัตราส่วนระหว่างรอบเอว/ส่วนรอบสะโพก พบอัตรา

ตารางที่ ๖ ปัจจัยเสี่ยงโรคในคนงาน ๒,๒๒๗ คน

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
เสี่ยงโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง		
บิคาบารดาป่วยเป็นเบาหวาน/ ความดันโลหิตสูง	๔๖๔	๒๐.๘
บิคาบารดาไม่ป่วยเป็นเบาหวาน/ ความดันโลหิตสูง	๑,๕๕๖	๖๙.๕
ไม่ทราบ	๒๐๗	๙.๓
พี่น้อง ป่วยเป็นเบาหวาน/ ความดันโลหิตสูง	๑๕๒	๖.๘
พี่น้อง ไม่ป่วยเป็นเบาหวาน/ ความดันโลหิตสูง	๑,๘๔๗	๘๒.๕
ไม่ทราบ	๒๒๘	๑๐.๓
การสูบบุหรี่		
สูบ	๒๓๖	๑๐.๖
ไม่สูบ	๑,๙๙๑	๘๙.๓
เคยสูบแต่เลิกแล้ว	๓๐	๑.๑
การดื่มสุรา		
ดื่ม	๔๘๖	๒๑.๘
ไม่ดื่ม	๑,๕๖๑	๗๐.๑
เคยดื่มแต่เลิกแล้ว	๑๘๐	๘.๑
การออกกำลังกาย		
สม่ำเสมอ ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไป	๒๗๗	๑๒.๔
น้อยกว่า ๓ ครั้งต่อสัปดาห์	๘๕๕	๔๐.๓
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	๑,๐๕๑	๔๗.๒
รสชาติอาหารที่ชอบ		
หวาน	๔๔๒	๑๙.๘
เค็ม	๔๐๓	๑๘.๑
มัน	๑๒๓	๕.๕
หวาน เค็ม	๑๕๗	๗.๐
หวาน มัน	๑๔๒	๖.๔
เค็ม มัน	๔๑	๑.๘
หวาน เค็ม มัน	๑๘๕	๘.๓
ไม่ชอบทุกรส	๓๐๖	๑๓.๗
ไม่ทราบ	๒๘	๑.๓

ตารางที่ ๖(ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
การขับขี้รดยนต์/รดจักรยานยนต์		
ไม่ขับขี้/ไม่โดยสาร	๑๕๘	๓.๑
คาดเข็มขัดนิรภัย/ใส่หมวกกันกระแทก	๑,๖๘๔	๓๕.๖
คาดเข็มขัดนิรภัย/ใส่หมวกกันกระแทก บางครั้ง	๓๑๒	๑๔.๐
คาดเข็มขัดนิรภัย/ใส่หมวกกันกระแทก นาน ๆ ครั้ง	๗๓	๓.๓
การใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่สามีภรรยา		
ใช้ทุกครั้ง	๗๘	๓.๕
ใช้เมื่อถูกร้องขอ	๑๘	๐.๘
ไม่ใช้	๗๓	๓.๓
ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่สามี ภรรยาตัวเอง	๑,๕๑๘	๖๘.๒
ไม่ตอบ	๕๔๐	๒๔.๒
ประวัติเจ็บป่วยและรักษาด้วยโรคเบาหวาน /ความดันโลหิตสูง		
มี	๔๑	๑.๘
ไม่มี	๑,๕๔๕	๘๗.๓
ไม่เคยตรวจ	๑๕๐	๘.๕
ไม่ทราบ	๕๑	๒.๓
การปฏิบัติเมื่อต้องพบแพทย์ด้วย		
เบาหวาน/ความดันโลหิตสูง		
รักษาอยู่/ปฏิบัติตามแพทย์แนะนำ	๒๔	๑.๑
รักษาแต่ไม่สม่ำเสมอ	๓	๐.๑
เคยรักษา/ขณะนี้ไม่รักษา แต่หายากินเอง	๗	๐.๓
ไม่ทราบ	๔๑	๑.๘

เสี่ยงร้อยละ ๒๖.๕ (ชายเสี่ยงร้อยละ ๔.๘, หญิงร้อยละ ๓๔.๑, เปรียบเทียบเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ ๑ : ๗.๐).

-การตรวจคัดกรองพบผู้ป่วยโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ ๐.๙ (ชายร้อยละ ๐.๖๙, หญิงร้อยละ ๐.๙๗).

วิจารณ์

การศึกษาสภาพคนงาน ๒,๒๒๗ คน ของโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ชุดชั้นในสตรี และผลิตภัณฑ์ส่วนรองเท้า ๘ แห่งในอำเภอจรัลราช; ร้อยละ ๖๘.๕ ทำหน้าที่เย็บจักร และร้อยละ ๗๗.๓ ทำงานในท่านั่ง. การเจ็บป่วยของคนงานที่พบได้แก่โรคติดต่อทางหายใจ, โรคกระเพาะอาหาร, โรคปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ, โรคสุขภาพในช่องปาก และอาการปวดศีรษะตามลำดับ, ซึ่งมีอัตราสูงกว่าการเจ็บป่วยของผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลถึง ๔ เท่า อนุมานว่าเกิดจากการใช้บริการของผู้ป่วยในโรงงานเกินความจำเป็นหรือจากสภาพสิ่งแวดล้อมและท่วงท่าในการทำงานไม่เหมาะสมซึ่งจะต้องทำการศึกษาในเชิงลึกต่อไป. สำหรับอุบัติเหตุขณะทำงานได้แก่ถูกเข็มตำมือ และถูกเครื่องจักรทับนิ้วมือ ซึ่งเกิดจากลักษณะงานที่ทำ. จากการตรวจสุขภาพพบความผิดปกติที่ปอด ๒ ราย และสายตาผิดปกติถึงร้อยละ ๒๑.๖ นั้นไม่สามารถระบุสาเหตุได้ชัดเจนว่าเกิดจากการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ จะต้องพัฒนาระบบการตรวจคัดกรองและการวินิจฉัยโรคในอนาคต. ผลการตรวจวัดการได้ยินที่ไม่พบคนงานมีอาการผิดปกติ ซึ่งเป็นข้อมูลจากผลการตรวจสุขภาพประจำปีจากโรงงานเพียงแห่งเดียวเท่านั้น จึงไม่เหมาะที่จะนำมาวิจารณ์.

พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพด้านพันธุกรรมพบมีบิดามารดาป่วยเป็นโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ ๒๐.๘, และมีพี่น้องป่วยเป็นโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ ๖.๘. แต่จากการตรวจคัดกรองคนงานเมื่อตรวจพบป่วยเป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงอยู่เดิม ร้อยละ ๑.๘ และคัดกรองเพิ่มเติมพบอีกร้อยละ ๐.๙ รวมเป็น ร้อยละ ๒.๗ ในขณะที่ผลการสำรวจระดับประเทศพบคนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีภาวะเบาหวานร้อยละ ๔.๓ และความดันโลหิตสูงถึงร้อยละ ๑๖.๓^(๑๑) ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวภาพรวมของประเทศน่าจะเนื่องจากคนงานส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในช่วงอายุที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง. คนงานที่เป็นโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงส่วนใหญ่ได้รับการรักษาและ

ปฏิบัติตัวตามแพทย์แนะนำ.

พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของคนงาน พบมีการสูบบุหรี่เพียงร้อยละ ๑๐.๖ ในขณะที่ข้อมูลในภาพรวมคนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป สูบบุหรี่ถึงร้อยละ ๒๒.๙^(๑๑), มีการดื่มสุราร้อยละ ๒๑.๘ ในขณะที่คนไทยดื่มสุรา ร้อยละ ๓๗.๔๔^(๑๑). การที่ข้อมูลการสูบบุหรี่และดื่มสุราของคนงานต่ำกว่าภาพรวมของทั้งประเทศ น่าจะเป็นเพราะคนงานส่วนใหญ่ในโรงงานเป็นเพศหญิงร้อยละ ๗๔ ซึ่งโดยทั่วไปผู้หญิงสูบบุหรี่และดื่มสุราน้อยกว่าชาย. สำหรับการออกกำลังกายของคนงานพบว่ามีเพียงร้อยละ ๑๒.๔ ที่มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอซึ่งต่ำกว่าผลการสำรวจของกรมควบคุมโรค ที่พบว่าคนไทยมีการออกกำลังกายตามเกณฑ์มาตรฐาน (ครั้งละอย่างน้อย ๓๐ นาที อย่างน้อย ๓ ครั้ง/สัปดาห์) ร้อยละ ๕๘.๔๐^(๑๑) อาจเนื่องจากคนงานต้องเข้าทำงานตั้งแต่เช้าตรู่และเลิกงานประมาณ ๕ โมงเย็น เมื่อกลับถึงบ้านคนงานส่วนใหญ่ยังมีหน้าที่ดูแลครอบครัว และได้หยุดพักงานเพียงวันอาทิตย์จึงไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการออกกำลังกาย.

ด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภค พบว่าคนงานส่วนใหญ่นิยมบริโภคอาหารที่มีรสจัดทั้งหวาน เค็ม มัน ร้อยละ ๖๗.๐ ซึ่งการบริโภคอาหารเหล่านี้เสี่ยงภาวะอ้วนเกิน โรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง. สำหรับพฤติกรรมการขับขี้นทรีย์/รถจักรยานยนต์ของคนงาน พบมีการสวมหมวกนิรภัยและคาดเข็มขัดนิรภัยร้อยละ ๗๕.๖ ซึ่งบางส่วนยังเสี่ยงการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจราจรได้ง่าย สอดคล้องกับข้อมูลอุบัติเหตุการจราจรของจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นสาเหตุการตายก่อนวัยอันควรสูงที่สุด^(๑๒). การไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่คูครองของตนทุกครั้ง นับว่าเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและกามโรค. ผลการวัดรอบเอวของคนงานพบว่าผู้หญิงมีความยาวรอบเอวเกินปกติ ซึ่งสูงกว่าเพศชาย ๔.๓ เท่า. และมาตราส่วนเอว/สะโพกของหญิงสูงเกินปกติ พบน้อยกว่าเพศชาย ๗.๐ เท่า และในภาพรวมคนงานมีมาตราส่วนเอว/สะโพกเกินปกติร้อยละ ๒๖.๕๔. การพบดัชนีมวลกายของคนงานเกินเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๔๓.๗ จึงสรุปได้ว่าคนงานของโรงงานยังมีความเสี่ยงโรคเบาหวาน, โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งจะ

ต้องมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างเสริมสุขภาพในโรงงานเหล่านั้นต่อไป.

กิตติกรรมประกาศ

นายแพทย์สำเริง แหยมกระโทก นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ได้ให้ข้อเสนอแนะและเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้. มูลนิธิจักราชพัฒนา ได้ช่วยประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่.

เอกสารอ้างอิง

๑. กรมอนามัย. สถานที่ทำงานน่าอยู่น่าทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; ๒๕๔๖.
๒. ศรีสักดิ์ สุนทรไชย. โปรแกรมการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยด้วยตนเองของคนงานเพื่อลดความเสี่ยงอันตรายของอุบัติเหตุ และการเจ็บป่วยที่เกิดจากท่าทางการทำงาน. [สืบค้นเมื่อ ๕ พ.ค. ๒๕๕๐]. แหล่งข้อมูล URL: <http://web3.sso.go.th>.
๓. นิลเนตร วีระสมบัติ, นิยะดา รัตนวราวัลย์. สภาวะสุขภาพคนงานในโรงงานผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวและลูกชิ้น อำเภอสูงเนิน ปี ๒๕๔๐. วารสารวิชาการสาธารณสุข ๒๕๔๒; ๘ : ๖๑-๗๑.
๔. กรมควบคุมโรค. สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค ๒๕๔๗. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์; ๒๕๔๗.
๕. มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. วิถีผู้ใช้แรงงานไทย ค่าแรงต่ำ อันตรายสูง. [สืบค้นเมื่อ ๕ พ.ค. ๒๕๕๐]. แหล่งข้อมูล : <http://www.thainhf.org>.
๖. โรงพยาบาลสูงเนิน. สถานการณ์อาชีวอนามัยในประเทศไทยและจังหวัดนครราชสีมา. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาเครือข่าย อาชีวเวชกรรม; ณ โรงแรมรอยาแกรนด์ จังหวัดนครราชสีมา, วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๕.
๗. Gordon Parker. Review health hazard in 20 years. [cited 2007 May 9]; Available from : URL : <http://ocmed.oxfordjournals.org/cgi/reprint/55/4/337.pdf>.
๘. กรมโรงงานอุตสาหกรรม. ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานโรงงานชั้นดี. [สืบค้นเมื่อ ๕ พ.ค. ๒๕๕๐]. แหล่งข้อมูล : <http://diw.go.th>.
๙. คณะกรรมการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพผู้ประกันตน. แนวทางการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพผู้ประกันตนในสถานประกอบการ. นครราชสีมา; ม.ป.ป.
๑๐. บริษัท เฟอร์นิเจอร์ จำกัด. รายงานผลการตรวจสุขภาพประจำปี ๒๕๔๕.
๑๑. กรมควบคุมโรค. สำนักโรคไม่ติดต่อ. รายงานประจำปี ๒๕๔๘.
๑๒. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. รายงานประจำปี ๒๕๔๗. นครราชสีมา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด; ๒๕๔๘.